

SUSAN VAN EYCK

Een vriendin van vroeger

De Fontein

*Ik voel je naast me
als ik 's nachts op straat wil vergeten
wat in mijn ogen staat geschreven
Je moest eens weten*

– Stef Bos

Proloog

Als ik de rouwkaart zie liggen weet ik nog voor ik de envelop heb opengemaakt wie er dood is. Juliette. Ik weet niet eens wie dit aan ons gestuurd heeft. Kinderen had ze niet en ik kan me niet voorstellen dat haar man en haar broers nog leven, laat staan haar moeder, die moet al jaren geleden overleden zijn. En toch weet ik heel zeker dat haar naam op de rouwkaart zal staan. De kinderen van haar broer zullen haar overlijden wel hebben afgehandeld en mijn naam hebben gevonden. Kennelijk stond mijn oude adres na al die tijd nog steeds in haar adresboekje. Het is maar goed dat we onze post nog steeds zo trouw doorgestuurd krijgen, we zijn echt al jaren geleden verhuisd. De kaart is net iets aan de late kant, ze is twee weken geleden al begraven op Oud Eik en Duinen, maar dat geeft niet. Ik heb toch een hekel aan begrafenissen. Afscheid nemen gaat veel beter als er verder niemand bij is.

Het moet ruim vijftientig jaar geleden zijn dat ik haar voor het laatst zag. We hebben toen nog samen koffiegedronken in de stadstuin van Schlemmer. Als ik een goede dag heb en het is niet al te druk, mag ik daar nog steeds graag zitten met mijn vrouw. Met Juliette heb ik na die middag geen contact meer gehad, terwijl ik toch jarenlang aan haar had ge-

dacht en naar haar had gezocht. Toen ik eenmaal wist dat ze nog leefde en dat het goed met haar ging, was het voor mij ook genoeg. Ik had haar niet veel meer te vertellen en zij mij ook niet.

Tegenwoordig schijnt het trouwens een stuk makkelijker te zijn om iemand te vinden. De achterkleinkinderen van mijn zus laten me weleens zien hoe zij dat doen. Ze hebben met iedereen contact; als ze zich afvragen hoe het met iemand gaat, dan hoeven ze negen van de tien keer maar een naam in te toetsen en ze weten alles. Al woont diegene bij wijze van spreken aan de andere kant van de wereld. Het is raar maar waar. Ze proberen me weleens over te halen om ook mee te doen. ‘Wij leggen het u wel uit, tante Else,’ zeggen ze dan, maar ik heb gezegd dat ik daar toch echt te oud voor ben. Daar is geen speld tussen te krijgen, toch? Ik ben drieënnegentig, ik heb geen enkele behoefte aan dat digitale gedoe. Een mens mag toch een keer stoppen met achter de feiten aan hollen? En zo nodig is het allemaal niet. Als je maar lang genoeg zoekt, vind je iemand vanzelf, net zoals ik Juliette heb gevonden. Gewoon, in de echte wereld.

1998

Met haar hand boven haar ogen tuurt Kirstin naar het schoolgebouw aan de overkant en ze knikt goedkeurend. 'Mooie school, dit.'

'Zeker mooi,' zeg ik, 'maar in dit gebouw heb ik dus nooit rondgelopen.'

Ze fronst. 'Niet?'

'Nee, dat vertelde ik je toch al? In mijn tijd zat de school nog in het centrum. Ik geloof dat ze pas in de jaren zestig naar dit gebouw zijn verhuisd.'

'Het gaat uiteindelijk ook niet om het gebouw, het gaat om de mensen.' Kirstin haakt haar arm in de mijne. 'Zullen we maar naar binnen gaan?'

'Je weet wat ik gezegd heb, hè? Ik geef het een uur. Als het niks is, zijn we binnen een uur weer weg.'

'Hè, doe toch niet zo pessimistisch. Met zo'n houding is er al niks aan.'

'Lieve schat, ik vind reünies ook niks aan, dat weet je. Voor mijn part gaan we nu meteen alweer weg.'

'Zonder dat we binnen zijn geweest?' vraagt Kirstin ongelovig. 'We hebben net ruim een uur in de auto gezeten om hier te komen!'

‘Ik zeg ook niet dat we naar huis moeten. We kunnen ook gewoon lekker met zijn tweeën de stad in gaan. Utrecht heeft een heleboel gezellige cafeetjes. We kunnen ook een rondvaart maken, of naar een leuke film...’

‘Of we gaan gewoon naar die reünie.’

Ik geef het op. Dit ga ik toch niet winnen. Mijn vriendin is nou eenmaal dol op jeugdsentiment. Ze heeft dozen vol spullen van vroeger. Natuurlijk zou zij nooit een reünie overslaan. Of het nu van de kleuterschool is of van de universiteit, of desnoods van de gymclub in Falsterbo waar ze een paar jaar op heeft gezeten, ze zal ernaartoe gaan en ze sleept mij ook mee – wat ik niet erg vind, want als zij het naar haar zin heeft, dan heb ik dat ook – maar zelf heb ik er geen enkele behoefte aan om op mijn oude school rond te lopen. Er is er maar eentje van wie ik me werkelijk al die jaren heb afgevraagd hoe het haar is vergaan, en natuurlijk heb ik wel nagedacht over de mogelijkheid dat ik haar na al die jaren hier terug zou zien, maar ik weet toch al dat het niet gaat gebeuren. Toen ik hoorde dat dit georganiseerd zou worden heb ik Kirstin dus ook verteld dat dit soort avonden in mijn ogen altijd uitlopen op een teleurstelling, maar eigenwijs als ze is, veegde ze ieder tegenargument van tafel.

Dus nu sta ik hier, in de aula van een schoolgebouw dat in mijn tijd nog niet eens bestond, met een nepglimlach jus d’orange te drinken uit een wijnglas en naamkaartjes van voorbijgangers te lezen.

‘Herken je helemaal niemand?’ vraagt Kirstin.

Ik schud mijn hoofd. ‘Echt helemaal niemand.’

Kirstin kijkt om zich heen. ‘Vreemd. Ik kom juist altijd heel veel mensen tegen die ik ken. En het is toch aardig druk hier, en ik zie ook aardig wat mensen van onze leeftijd, dus

hoe kan het dan dat je precies niemand uit jouw klas ziet?’

‘Lieverd, ik heb geen idee,’ zeg ik.

‘Lees je de namen op de kaartjes wel goed? Je hebt je bril niet eens op.’

‘Lieve schat, ik heb mijn lenzen in en ik kan alles prima lezen. Ik ken ze gewoon niet, en niemand lijkt mij te kennen, dus ik vrees dat ze er gewoon niet zijn. Dus, wat wil je doen? Afwachten of er toch nog iemand komt, of lekker terug naar Den Haag en misschien nog een filmpje pakken, of ergens iets drinken?’

‘Laten we maar gaan,’ zegt Kirstin.

Ik zet mijn lege glas op de bar, draai me om en dan voel ik alle haartjes in mijn nek rechtovereind staan en mijn wangen warm worden, want daar, recht voor mijn neus, op nog geen vier meter afstand, staat Juliette. Haar lange blonde haar is nu grijs en kortgeknipt, de kleine sproetjes rond haar neus zijn verdwenen en ze draagt een peperduur uitzierend, rood colbert met gouden knopen, een zwarte kokerrok en géén naamkaartje, maar ik weet meteen dat zij het is.

‘Juliette,’ zeg ik.

Ze kijkt op en ik weet niet of ze me meteen herkent.

‘Ik ben het, Else.’

‘Else? Else Jacobs? Echt waar? Nou ja, dat is lang geleden.’

‘Ik had niet gedacht dat ik je zou zien...’

Juliette lijkt helemaal niet overdonderd of verbaasd. Ze pakt me gewoon beet, kust me op beide wangen en houdt me een eindje van zich af om me te bekijken. ‘Meid, wat zie je er goed uit, hoe gaat het met je?’

Ik knik. ‘Goed.’

‘Fijn om te horen. Wat enig dat ik je hier zie. Ik was hele-

maal niet van plan om te komen, maar mijn collegaatje heeft me meegesleept. We kwamen er laatst achter dat we allebei hier op school hebben gezeten, ja, niet tegelijkertijd hoor, maar toch een giller natuurlijk. Toen we hoorden dat er een reünie zou zijn, stónd ze erop dat we samen zouden gaan. Gelukkig maar, want mijn man houdt hier helemaal niet van, die heeft al genoeg borrels, *fundraisers* en andere sociale verplichtingen gehad toen hij nog werkte.’

Ik knik alleen.

‘Woon je nog steeds in de omgeving van Utrecht?’

‘Nee, in Den Haag.’

‘In Den Haag, dat meen je niet, wat een toeval, ik ook!’

‘Echt waar?’

Juliette port me zachtjes in mijn zij, alsof ze me een mop vertelt. ‘We zijn voor mijn werk naar Den Haag verhuisd. Moderne man heb ik, hè?’

‘Zeker,’ zeg ik.

‘Zonder gekheid, Frank is natuurlijk jarenlang arts geweest, dus zijn carrière is altijd leidend geweest voor waar we woonden, en echt, het heeft me op veel bijzondere plekken gebracht, maar toen hij eenmaal met pensioen was, was het ook heerlijk om gewoon eens het roer om te kunnen gooien en te kunnen solliciteren zonder er rekening mee te houden in welk ziekenhuis ze hém nu weer wilden hebben. Dus nu ben ik persvoorlichter bij het Paleis van Justitie.’

‘Zo,’ zeg ik.

‘Het was een flinke cultuurshock, moet ik zeggen, heel iets anders dan wat ik deed, maar ik had echt een nieuwe uitdaging nodig.’

Ik knik heftig.

‘Maar genoeg over mij, hoe is het met jou? Je woont dus in Den Haag. Wat doe je voor werk, ben je getrouwd?’

‘Ik woon samen met mijn partner.’ Ik wijs naar Kirstin, die ons gesprek stilletjes vanaf de zijlijn volgt.

Juliette kijkt van mij naar haar en ze knikt. ‘Jij bent dus nog steeds... Enfin.’ Ze kucht verlegen en steekt haar hand uit. ‘Juliette Berckmans de Weert. Aangenaam kennis te maken.’

‘Kirstin Dahlqvist,’ zegt Kirstin kort.

‘Dames, wat leuk, en hoelang zijn jullie al samen?’

‘Lang,’ zeg ik. ‘We hebben elkaar ontmoet op de kunst-academie.’

Juliette slaakt een piepklein gilletje. ‘Dus je bent toch naar de kunstacademie gegaan?’

Ik knik. ‘Niet als student, maar ik heb er uiteindelijk wél lesgegeven.’

‘En zij was wel student?’ vraagt Juliette.

‘Eh, nee, Kirstin was, eh...’ stamel ik.

Dit is het verhaal: ik nam dat semester de lessen anatomisch tekenen over en zij was naaktmodel omdat ze naast haar proefschrift wat wilde bijverdienen. Nog voor het semester halverwege was, waren we smoorverliefd, wat nogal ongemakkelijk was, want ik moest zonder blikken en vooral zonder blozen aan een groep studenten uitleg geven over de bot- en spiersystemen terwijl de vrouw die ’s nachts bij me in bed lag naakt naast me stond.

Dat valt niet mee, kan ik je zeggen.

‘Kirstin werkte daar destijds ook,’ zeg ik maar.

‘Goh, lesgeven op de kunstacademie, hoe ben je daarin verzeild geraakt?’

‘Ik ben eerst gaan illustreren, toen ben ik op een gegeven moment naar Amsterdam verhuisd, naar een etage in de buurt van de Modeschool, daar zochten ze een assistent en zo ben ik er toen in gerold,’ ratel ik.

‘Aha, en geef je nog steeds les?’

‘Nee, ik ben al een aantal jaar geleden gestopt met werken.’

‘Echt waar? Nu al? O nee, ik dénk nog helemaal niet aan stoppen, daarvoor vind ik het nog veel te leuk. Mijn werk houdt me jong, zeg ik altijd maar.’

‘Ik illustreer nog wel, hoor,’ zeg ik snel. ‘Af en toe.’

Juliette knikt afwezig en kijkt opzij. ‘O, ik zie dat mijn collega naar me staat te wuiven, ik ga maar weer eens bij haar staan.’ Ze rommelt in haar tasje en steekt me een visitekaartje toe. ‘Bel me een keer, Else. Dan kunnen we eindelijk echt praten. Onder vier ogen. Ik denk dat het goed is als we dat eens doen.’

‘Eh... oké,’ zeg ik overdonderd.

‘Fijn je gezien te hebben, Else. En jou ook, Kirstin.’

Ze knikt nog een keer, draait zich om en loopt de menigte in. Ik kijk haar na en staar naar het kaartje in mijn hand. Op de een of andere manier kan ik haast niet geloven dat ik echt met Juliette Durand heb staan praten. In de afgelopen vijf decennia heb ik me wel tienduizend keer voorgesteld hoe het zou zijn. Wat ik zou zeggen, wat ik zou vragen. Ik had me altijd voorgesteld dat ik haar terug zou vinden in Frankrijk, op een of ander verlaten strand, of juist op een plein in Parijs, op Montmartre. Of misschien wel in Amsterdam, ergens in een museum of een boekwinkel, maar niet hier. Ook al zijn reünies ervoor bedoeld om mensen van vroeger terug te zien, ik had nooit in mijn hoofd dat ik haar op zo’n gelegenheid zou vinden. En al helemaal niet dat we dan zó met elkaar zouden praten. Twee keurige dames op leeftijd die elkaar ooit hebben gekend en die het hebben over hun geslaagde leventje, hun carrière, hun partners...

‘Zullen we gaan?’

Afwezig kijk ik op. ‘Wat?’

‘Zullen we naar huis gaan? Of wil je toch nog langer blijven om te zien of er nog meer mensen zijn die je kent?’

‘O... eh... nee, nee...’ stamel ik. ‘Ik wil wel graag weg.’

‘Wie was dat nou eigenlijk precies?’ vraagt Kirstin even later, terwijl ze de motor start en de auto het parkeervak uit manoeuvreert.

‘Huh, wat?’ zeg ik afwezig.

‘Die vrouw met wie je stond te praten. En ga me nou niet vertellen dat ze “gewoon een klasgenootje” was, want volgens mij was je behoorlijk ondersteboven toen je zag dat zij er was.’

‘Nee, dat klopt,’ zeg ik langzaam. ‘Juliette was, zeg maar, het eerste meisje op wie ik ooit echt verliefd was.’

‘Ja, zie je, dat gevoel had ik dus al,’ zegt Kirstin. ‘Al verbaasde het me ook wel een beetje.’

‘Hoezo?’ vraag ik.

‘Ze lijkt me niet je type.’

‘Waarom niet?’

‘Ik weet het niet. Zo statusgevoelig, al dat gepraat over haar man met zijn dure baan en haar eigen carrière. Zo ben jij helemaal niet.’

‘Daar staan reünies toch om bekend, dat mensen vooral komen om te laten zien hoe ver ze het hebben gebracht in hun leven?’

‘Een beetje kort door de bocht, dit, maar goed,’ zegt Kirstin. ‘Weet ze dat je verliefd op haar was?’

‘Ja,’ zeg ik.

Kirstin knikt. ‘Vandaar haar reactie.’

‘Welke reactie?’

‘Ze zei dat jij nog steeds... en toen maakte ze haar zin

niet af. Ik neem aan dat ze wilde zeggen: “lesbisch bent”.

‘Ach, we snaptten allemaal wat ze bedoelde, toch? Zij is dus uiteindelijk met een man getrouwd en ik, ik val nog steeds op vrouwen.’

‘Nog steeds,’ herhaalt Kirstin. ‘Was zij destijds ook verliefd op jou?’

‘Er was wel meer dan vriendschap tussen ons. Natuurlijk wist niemand ervan.’

‘Echt helemaal niemand?’

Ik denk na. ‘Ik had weleens het idee dat haar vader het stiekem wel in de gaten had, die zat weleens zo naar ons te kijken, maar dat kan ook verbeelding zijn geweest.’ Ik glimlach kort. ‘Ik kreeg van haar mijn eerste kus. Heel onschuldig nog, maar toen was het heel wat...’

‘Dan was ze toch echt wel je eerste liefde.’ Kirstin lacht een beetje. ‘Gut, nu ben ik wel jaloers.’

‘Waarom?’ vraagt ik. ‘Denk je dat ik nog steeds iets voor haar voel? Het is meer dan vijftig jaar geleden.’

‘Niet omdat je iets met haar gehad hebt. Omdat jij zoveel geluk hebt dat je op je allereerste reünie ooit meteen je eerste liefde tegen het lijf loopt. Ik bedoel, weet je wel hoe bijzonder dat is? Ik heb de mijne echt nooit meer teruggezien. Niet op een reünie en ook niet ergens anders. En de foto die ik had, ben ik ook al kwijt.’ Kirstin schudt ongelovig haar hoofd. ‘En dan wilde jij nota bene niet eens gaan! Ongelooflijk.’

‘Ik had haar ook echt niet daar verwacht,’ zeg ik.

‘Waarom eigenlijk niet?’

‘Ten eerste omdat ze nog veel korter op die school heeft gezeten dan ik, en ten tweede omdat ze destijds ook niet echt veel met die school had,’ zeg ik. ‘En ten derde omdat ik zo’n beetje sinds mijn vijftiende naar haar op zoek ben ge-

weest, overal, ik ben zelfs een aantal keer naar Frankrijk gegaan, naar het dorp waarvan ik wist dat haar grootouders er woonden, en ik heb nooit ook maar één aanknopingspunt gevonden, dus het leek me onwaarschijnlijk dat ze zomaar opeens zou opduiken.’

‘Je bent sinds je vijftiende op zoek geweest?’ herhaalt Kirstin.

Ik knik.

‘En was je dat recent dan ook nog?’

Ik schud mijn hoofd. ‘De laatste tien, vijftien jaar niet meer, nee.’

‘Maar wel toen wij al samen waren?’ houdt Kirstin vol.

‘Ja, maar niet omdat ik nog iets met haar wilde of zo. Die gevoelens waren allang over, geloof me. Het ging meer om iets wat we samen hebben meegemaakt.’

‘Heeft het te maken met wat je hebt meegemaakt in de oorlog?’ dringt Kirstin aan.

Ik geef geen antwoord.

‘Else...’

‘Ik moest halsoverkop weg, zij bleef achter. En toen ik na de oorlog terugkwam in Utrecht, woonde zij er niet meer. Ik wist niet waar ze heen was. Ik wist niet waarom ze weg was. De burens wisten niks, niemand wist iets. Ze waren van de ene op de andere dag verdwenen. Daarom wilde ik haar terugzien. Ik moest weten of alles goed was.’

Kirstin kijkt me ernstig aan. ‘Waarvoor moest je vluchten?’

Mijn wangen zijn warm, mijn handpalmen klam, en mijn ademhaling versnelt. Ik voel mijn hart bonken in mijn borst. Waarom probeert ze het gesprek nu weer deze kant op te sturen? Het is net alsof mijn lichaam me waarschuwt. *Je gaat nu een grens over die verboden is, je wilt niet over de*

oorlog praten, kap het af, nu. ‘Je weet dat ik niet over die tijd praat.’

‘Weet zij wat er met je gebeurd is?’

‘Deels,’ zeg ik zacht.

Ik weet dat ik vaag doe, maar ik *kán* gewoon niet anders. Als ik erover doorga, word ik gek. Waarom zijn we nu toch weer op dit punt gekomen? Uitgerekend nu we in de auto op de A12 rijden en ik niet eens weg kan lopen. Normaal gesproken, als ze over vroeger begint, lukt het me op de een of andere manier wel om me met een smoes uit de voeten te maken, maar al zou ik het ergens wel een verleidelijke gedachte vinden, ik kan moeilijk uit een rijdende auto springen. En ik weet hoe het nu verdergaat. Kirstin gaat zich erin vastbijten. Vroeger kon ze nog accepteren dat er in de oorlog dingen zijn gebeurd waar ik niet over wilde praten, dan zwegen we daar gewoon over, maar de laatste paar jaar is ze zo vastberaden om de onderste steen boven te krijgen. Ze heeft opeens de overtuiging dat geliefden alles van elkaar moeten weten, ze denkt ook dat ze weet wat goed voor me is, en ze voelt dat ze iets op het spoor is en dat ik geen kant op kan, dus ze zal niet rusten voor ik haar alles heb verteld.

‘Ik ben te moe om te praten,’ zeg ik.

Kirstin kijkt even opzij. ‘Ben je echt zo moe? Of haak je af omdat het over vroeger gaat?’

‘Dit is gewoon niet het goede moment,’ zeg ik. ‘We zitten in de auto.’

‘Het maakt niet uit waar we zijn, of het nou thuis op de bank is, of in bed, of in een restaurant, of ergens in een bos, het is nooit het goede moment. In meer dan dertig jaar is het nooit het goede moment geweest.’

‘Omdat ik het gewoon niet over dit onderwerp wil hebben en dat weet je, of dat zou je onderhand moeten weten,

maar je blijft gewoon proberen om het uit me te trekken. Ik deel alles met je. Mag ik misschien iets voor mezelf houden?’

‘Ik merk iedere keer weer aan je dat wat er ook gebeurd is te groot is om in je eentje te dragen, maar dat je het me gewoon niet dúrft te vertellen. Omdat je me niet genoeg vertrouwt, omdat je denkt dat ik het niet begrijp, omdat ik de oorlog niet heb meegemaakt...’

Ik zucht. Hier hebben we het ook al zo vaak over gehad. Kirstin heeft een Zweedse vader, die in 1940 terecht besloot om zijn gezin in veiligheid te brengen en tijdelijk terug naar zijn geboortedorp Falsterbo te verhuizen, om pas in 1947 weer terug te keren naar Nederland. Ze kent de oorlog dus alleen van horen zeggen, en om de een of andere reden schijnt ze te denken dat ik haar dat verwijt of haar niet voor vol aanzie, maar zo is het helemaal niet. Mijn ouders hadden er een moord voor over gehad als ze voor ons hetzelfde hadden kunnen doen. Ikzelf ook. Dan was het allemaal nooit gebeurd en dan had iedereen gewoon nog geleefd en was mijn leven normaal verlopen.

‘Voor de zoveelste keer, het heeft daar niks mee te maken,’ zeg ik. ‘Je weet net zo goed als ik dat ik er met niemand over praat. Niet eens met mijn zus.’

‘Dat weet ik inderdaad,’ zegt Kirstin. ‘Lize en jij zijn er allebei ontzettend goed in om tegen beter weten in net te doen alsof er nooit een oorlog is geweest.’

‘Als het werkt, dan werkt het.’

‘Maar het wérkt niet, Else. Niet voor jou in elk geval. Wanneer zie je dat nou eens in?’

‘Hoe kan het toch dat jij altijd beter weet wat goed voor mij is?’ vraag ik.

‘Omdat ik weet dat je de laatste tijd weer steeds vaker

nachtmerries hebt over wat er toen is gebeurd. Omdat je na al die jaren nog altijd de naam van je overleden zusje niet hardop kunt zeggen, laat staan dat je over haar kunt praten. Omdat je het nooit over je ouders wilt hebben. En nu kom ik er dus achter dat er een vrouw is naar wie je meer dan vijftig jaar hebt lopen zoeken, je eerste liefde nota bene, die hier ook een rol bij speelde. Je had jezelf moeten zien toen je haar zag. Je trok helemaal wit weg, ik dacht even dat je ging flauwvallen. En dan wil jij beweren dat het prima met je gaat, dat het b ter voor je is om nog eens jaren te zwijgen? Ik ben je partner, Else. Niet zomaar een huisgenote van je. Je partner.'

Er valt een stilte die ik zo lang mogelijk hoop te kunnen rekken.

'Zij is het meisje op de tekeningen, h ?' vraagt Kirstin dan.

'Welke tekeningen?' vraag ik, ook al weet ik diep in mijn hart meteen welke tekeningen ze bedoelt. Ik wist alleen niet dat zij wist dat ze er waren.

'De tekeningen in de bovenste la van je bureau. In die zwarte map met dat lint.'

'Sinds wanneer kijk jij in die la?' vraag ik.

'Ik zocht iets wat ik nodig had voor de belastingaangifte, maar dat doet er verder niet toe. Ik heb ze gezien. En ze deden me op de een of andere manier aan mezelf denken toen ik nog jong was, dus ik dacht eerst nog dat je had geprobeerd om mij te tekenen als meisje, maar toen ik beter keek, zag ik dat het iemand anders was.'

'Waarom heb je me er niet gewoon naar gevraagd?' vraag ik.

'Zij was het, h ?' houdt Kirstin vol.

'Ja,' zeg ik met een zucht.

‘Weet je waar ik opeens aan moet denken?’

‘Nou?’ vraag ik onwillig.

‘Die eerste keer dat we samen iets gingen drinken.’

‘In Café Américain, bedoel je?’

Kirstin knikt. ‘Je vroeg toen maar heel weinig over mij en heel veel over mijn achtergrond en waar mijn familie woonde. Of dat echt alleen in Nederland en Zweden was of ook in andere delen van Europa. Volgens mij begon je toen zelfs over Frankrijk. Ik vroeg me toen echt af waarom het je zo ontzettend interesseerde, maar nu snap ik het eindelijk.’ Ze kijkt naar me. ‘Zeg eens eerlijk. Je hebt me toen meegevraagd omdat ik op haar leek, hè? Omdat je dacht dat ik misschien familie van haar was en dat je een aanknopingspunt had gevonden.’

‘In eerste instantie misschien wel,’ geef ik toe. ‘Maar ik vond je ook gewoon leuk. Echt waar. Anders was er ook nooit een tweede afspraak gekomen. Dat snap je toch wel? Ik bedoel, na die ene avond was het me echt meer dan duidelijk dat er geen enkele link was tussen jou en Juliette, behalve dan dat je toevallig iets van haar weg had. Dus het ging me heus wel gewoon om jou.’

Kirstin knikt afwezig. ‘Weet je wat ik me wel afvraag?’

‘Wat?’

‘Als zij je zo doet denken aan een tijd die je eigenlijk het liefst wegstopt, waarom heb je dan een vrouw gekozen die zo op haar lijkt?’

‘Nou, gekozen, gekozen,’ zeg ik. ‘Dat klinkt alsof ik de prins uit Assepoester ben die alle vrouwen van het hele land heeft uitgenodigd en er toen eentje heeft aangewezen om zijn leven mee te delen. Ik heb jou niet gekozen, ik ben gewoon verliefd op je geworden en dat was blijkbaar wederzijds. Had ik het dan moeten afkappen, ook al voelde het

goed tussen ons, alleen omdat je me te veel aan vroeger herinnerde?’

‘Begrijp me goed, ik ben blij dat je het niet gedaan hebt, maar het was wel een logische reactie geweest voor iemand die het verleden het liefst zo diep mogelijk begraaft en er vooral nooit over praten wil.’

Ik geef geen antwoord.

‘Dus misschien heb je me wel gekozen. Onbewust. Of misschien heeft het universum mij wel gekozen, juist zodat je constant aan je verleden herinnerd zou worden, zodat je het eindelijk een plekje kon geven door erover te praten.’

‘Dan heeft het universum zeker ook Juliette op me af gestuurd vanavond.’

‘Dat zou best eens kunnen.’

Ik rol met mijn ogen. ‘Mijn god, Kirs, je lijkt Jomanda wel, met je universum. Kunnen we het nu gewoon over iets anders hebben?’

‘Else, ik wéét dat je vindt dat ik aandring, maar dat doe ik alleen omdat ik merk dat je er nog steeds last van hebt. En ik weet ook dat je er niet met anderen over praat, maar juist daarom zou ik zo graag willen dat je mij in vertrouwen zou nemen.’

‘Ik zou dat ook dolgraag willen! En ik heb vaak genoeg op het punt gestaan om het je te vertellen, maar ik kán het gewoon niet.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat ik niet wil dat je anders naar me gaat kijken. En dat ik jou straks ook nog kwijt ben.’

‘Ten eerste: je raakt me niet kwijt. Niet op die manier tenminste. Ik meen het, Else, ik ga echt niet bij je weg om iets van jaren geleden.’

Eerder verschenen van Susan van Eyck:

De wereld van Emma:

Weg van jou

Mijn beeld van jou

Stuk van jou

De wereld van Zoë:

Een perfect moment

Een perfecte bestemming

Een perfect plan

Eerste druk april 2025

Copyright © 2025 Susan van Eyck

Copyright © 2025 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Omslagontwerp Studio Vonk & De Boer

Omslagillustratie Arcangel

Opmaak binnenwerk Mat-Zet bv, Weesp

ISBN 978 90 261 7545 9

ISBN e-book 978 90 261 7546 6

NUR 301

De citaten op pagina's 108 en 212 komen uit *Jongensdagen* van Theo Thijsen, uitgegeven door C.A.J. van Dishoeck te Bussum, 1918, tweede druk.

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.